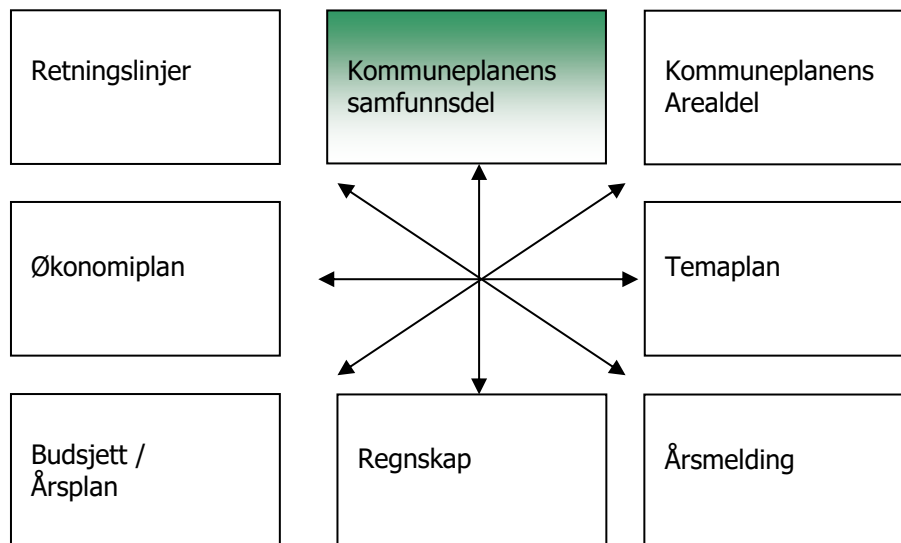

Kommuneplan for Flatanger kommune

Kommuneplanens samfunnsdel 2024 - 2034

*Formannskapetets omforente forslag av 16.04.2024
Vedtatt av Flatanger kommunestyre den XXXX sak XX/24*

1. Innhold

1.	Innhold	2
1.	Forord.....	4
2.	Innledning.....	5
3.	Forankring og medvirkning	7
3.1.	Formannskapet/Planutvalget:	7
3.2.	Kommunestyret:	7
3.3.	Hovedutvalg for næring, miljø og teknisk	7
3.4.	Utvalg for eldre og personer med nedsatt funksjonsevne:	7
3.5.	Ungdomsrådet	7
3.6.	Samiske interesser	8
3.7.	Medvirkning fra befolkninga våren 2023	8
4.	Overordna og andre føringer	8
4.1.	Bærekraftmålene	9
4.2.	Om bærekraftmålenes tre dimensjoner	10
5.	Slik leser du denne planen – og slik skal vi bruke den	11
5.1.	Begrepet utenforskap – vanskelig å bruke	11
6.	Hovedmål: Hverdag i Flatanger – et godt liv for alle.....	12
6.1.	Delmål: Alle i Flatanger skal ha god livskvalitet	14
6.1.1.	Strategier	14
6.2.	Delmål: Flatanger skal være gode på folkehelsearbeid	16
6.2.1.	Strategier	16
6.3.	Delmål: Flatanger skal ha god infrastruktur og offentlig transport	17
6.3.1.	Strategier	17
7.	Hovedmål: Flatanger skal være i front i næringsutvikling - samfunnet skal være attraktivt for alle..	18
7.1.	Delmål: Flatanger skal ha et variert og moderne næringsliv i pakt med naturen.....	20
7.1.1.	Strategier	20
7.2.	Delmål: Flatanger skal klare å fylle ledige stillinger i både privat og offentlig sektor	21
7.2.1.	Strategier	21
7.3.	Delmål: Attraktivt og moderne sentrum – sentrumsplan	22
7.3.1.	Strategier	22
7.4.	Delmål: Bygdesentrene – hjertet i bygda	23
7.4.1.	Strategier	23
7.5.	Delmål: Boligpolitikk – folk må ha et sted å bo.....	24
7.5.1.	Strategier	24

8.	Hovedmål: Klima og natur - Flatanger skal være en klimasmart kommune – og god til å ta vare på naturmangfold	25
8.1.	Delmål: Flatanger skal være et klima – miljø- og naturvennlig samfunn.....	29
8.1.1.	Strategier	29
8.2.	Delmål: Flatanger skal ha klok arealforvaltning	31
8.2.1.	Strategier	31
9.	Hovedmål: Kommunal drift - kommunale tjenester til innbyggernes beste	32
9.1.	Delmål: Gode kommunale tjenester – kommunen som organisasjon	35
9.1.1.	Strategier	35
9.2.	Delmål: Beredskap	37
9.2.1.	Strategier	37
10.	Arealstrategi.....	38
11.	Kilder	39

1. Forord

Forut for arbeidet med denne planen, ble det satt opp en gjennomtenkt tidsplan som strekker seg over to år, der det siste drøye året er det mest arbeidsintensive. Prosesser skal ta sin tid, og tida er brukt fornuftig.

Planprogram for samfunnsplanen ble laget sommeren 2022, og høringsuttalene vi fikk inn er blitt brukt flittig i arbeidet fram til i dag.

Medvirkning er viktig i planarbeid, og vi har vært så heldige å fått leid inn Hilmar AS ved Astrid Skogseth og Johan Einar Bjerkem til å gjennomføre en rekke møter i grendene, skoler, barnehager og andre grupper. Det har vært avgjørende viktig for å få god og reell medvirkning.

Planen er ført i pennen av plan- og prosjektleder. Det har vært viktig med hyppige møter med kommunedirektør, og det har vært løpende informert i planutvalget.

Planen har også vært gjenstand for veiledning via regionalt planforum. Dette ble gjennomført på Teams, noe vi syns fungerte godt. Regionale myndigheter stilte med 14 fagfolk i møtet, og digital form på møtet bidro til at det likevel ble holdt i ganske avslappede former.

Til slutt er det på sin plass å takke alle som brukte tid på å gi innspill til planen. Rundt 30 prosent av befolkningen har deltatt, og det har vært viktig for å få en så god plan som mulig.

Lauvsnes, 02. april 2024

2. Innledning

I moderne samfunnsplanlegging skal vi se hele samfunnet, tenke på alle som bor her, huske både de nyfødte og de som nærmer seg 100. Alle skal ha mulighet til å leve gode liv i vår kommune. Samfunnsplanlegging omfatter også å ta vare på jorda vi bor på, havet rundt oss og lufta vi puster i. Vi skal planlegge for oss som bor her nå, og alle som bor her om 100 år. De avtrykka vi setter i dag, kan bli liggende for evig tid.

Det er viktig at de som har makt og myndighet til å sette tiltak ut i livet, gjør det med respekt for folk og natur både nå og fram i tid. For å gjøre gode, framoverlente og kloke beslutninger må vi sette langsiktige mål. De fungerer på samme måte som fyrlykter og sjømerker – de viser vei.

Kommunestyret har fått i oppdrag, på vegne av alle innbyggerne i kommunen, å både sette målene og styre etter dem. Det er et stort og ærefullt oppdrag. Og det er også et stort ansvar. Det ansvaret tar kommunestyret i Flatanger på største alvor ved å vedta en langsiktig plan for utviklinga i Flatanger kommune.

Flatangers befolkning har stor tillit til lokale myndigheter. Over 60 prosent mener kommunen bruker tid og penger på en god måte, har tillit til kommunepolitikere og mener kommunen informerer på en enkel og forståelig måte (Kommunerapport 2023/Bærekraftrapport 2024). Denne tilliten har ikke kommet av seg selv, og det er viktig å opprettholde den.

Samfunnsutvikling er å bygge stein på stein. Eller litt som å drive en bedrift. De gode resultatene kommer når ledelsen er vidsynt, tør å tenke nytt, og samtidig gjør veloverveide beslutninger som fører til at langsiktige mål blir nådd. I kommunen skjer ting ofte litt tregere fordi det skal gjennom demokratisk behandling. Men resultatet kan bli vel så bra om det er satt opp gode målsettinger som man ikke mister av synet. Det er sjelden det haster på timen med tiltak i kommunal sektor. Få husker om et godt vedtak ble gjort i januar eller desember i 1980. Men alle kan nyte godt av det den dag i dag.

Moderne samfunnsplanlegging og utvikling fordrer også at tiltak gjøres med god kvalitet. Det finnes ofte fagfolk – og dem bør vi bruke. Hvem ville bygd ei bru uten å leie inn fagkompetanse? Det samme gjelder når vi nå skal utvikle et moderne Lauvsnes sentrum, gode grender, miljømessig holdbar kommune osv. En kommune som benytter fagfolk når det er relevant, får de beste resultatene.

Det betyr ikke at politikerne mister makta. Det betyr at politikerne bruker makta si til å fatte kloke og framtidsretta beslutninger. Kommuneplanens samfunnsdel er ment å være et redskap for gode beslutninger for å nå fastsatte, langsiktige og strategiske mål.

Flatanger kommune har drøyt 1100 fastboende innbyggere, i tillegg til de som bor og lever her i fritidsbolig deler av året. Det er med andre ord mange ulike behov og ønsker vi skal ta hensyn til når vi skal planlegge for flere år fram i tid.

Flatanger kommune er både et geografisk område og en organisasjon. Denne planen skal både:

- *vektlegge viktige utfordringer knyttet til samfunnsutviklingen og synliggjøre de strategiske valg kommunen tar. Spesielt viktig er dette for sentrale samfunnsforhold som folkehelse, barn og unge, integrering, næringspolitikk m.m.,*
- *og synliggjøre utfordringer, mål og strategier for kommunen som organisasjon.*

(Kilde: Veileder kommuneplanprosessen s. 6)

Planen skal med andre ord si noe både om strategier for å legge til rette for at befolkningen skal leve gode liv i kommunen, og for å sikre god drift av kommunen som organisasjon og tjenesteleverandør.

Denne planen er kommunestyrets arbeidsdokument. Den skal belyse både samfunnet som helhet og den enkelte innbyggers rettssikkerhet når strategiene for framtida skal legges. Og den skal se kommuneorganisasjonens arbeid fram i tid.

For å se flere perspektiver samtidig vil en god plan være et godt og viktig redskap.

Flere planer er inkludert i samfunnsplanen:

- Boligpolitisk plan er ivaretatt i kapittel 7.5
- Folkehelseplan er ivaretatt gjennom hele samfunnsplanen. Kommunen skal fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet som er egnet til (blant annet) å møte de utfordringer kommunen står overfor med utgangspunkt i «Oversikt over folkehelsestatus i Flatanger».
- Klima- og energiplan er innarbeidet i kapittel 8.
- Plan for psykisk helsevern er ivaretatt i punkt 6.2.1.e og 9.1.1.f

Bruk av *skal* og *bør* i planen:

Skal: Her menes at kommunen har et særlig stort ansvar, men gjerne i samarbeid med andre samfunnsaktører.

Bør: Her har kommunen ikke hovedansvar, men kan bidra til at strategien blir oppfylt.

3. Forankring og medvirkning

Det er viktig – og også et krav – at kommuneplanens samfunnsdel er forankret i politisk ledelse i kommunen, og også at befolkningen får medvirke i arbeidet med planen. Dette er gjort som oppsummert nedenfor.

3.1. Formannskapet/Planutvalget:

15.03 2022: Samfunnsplanen og mulighetsstudie Lauvsnes
07.06 2022: Planprogram samfunnsplanen høring
18.10 2022: Planprogram samfunnsplanen
06.06 2023: Orientering/Status kommuneplanens samfunnsdel
05.09 2023: Tema: kommuneplanens samfunnsdel. Ba om innspill på tre tema.
Tema: Sentrumsplanen
10.10 2023: Status og framdrift kommuneplanens samfunnsdel.
14.11 2023: Kommuneplanens samfunnsdel - gjennomgang av faktagrunnlag for planleggingen
19.03.2024: Status
16.04.2024: Behandling i planutvalg

3.2. Kommunestyret:

24.03 2022: Samfunnsplanen og mulighetsstudie Lauvsnes
15.02 2024: Arbeidsmøte samfunnsplanen

3.3. Hovedutvalg for næring, miljø og teknisk

30.03 2023: Tema kommuneplanens samfunnsdel

3.4. Utvalg for eldre og personer med nedsatt funksjonsevne:

07.10 2022: Planprogram kommuneplanens samfunnsdel
01.12 2022: Status samfunnsplanen
02.03 2023: Samfunnsplanen – prosess og framdrift
25.05 2023: Status samfunnsplanen/arbeidsmøte
14.09 2023: Status samfunnsplanen
30.11 2023: Status samfunnsplanen (informasjon til nytt utvalg)
22.02 2024: Status samfunnsplanen

3.5. Ungdomsrådet

Saken ble behandlet i ungdomsrådet 11. mars 2024. Dette var rådets andre møte etter nyopprettelse våren 2024. Før det har rådet ligget i dvale noen år. Rådet fikk komme med innspill rundt noen av strategiene, og strategiene kvalitetssikres for å se at ungdomsrådets konkrete ønsker kan omfattes av strategiene i planen. Det har under hele planarbeidet vært et sterkt ønske om å ha et fungerende ungdomsråd som kunne vært med under hele prosessen, men dette har ikke latt seg gjøre. Til en viss grad har medvirkning fra rundt 100 prosent av barn og unge opp til 16 år, samt et ungdomsmøte for eldre ungdom dekket opp for dette problemet. Samtidig er medvirkning fra ungdomsrådet pålagt, og skulle derfor ha vært bedre.

3.6. Samiske interesser

Det er ingen bosatte i Flatanger som er i samemantallet. Planprogrammet har vært på høring til sametinget og Statsforvalteren med flere. Disse har ansvar for samiske spørsmål.

3.7. Medvirkning fra befolkninga våren 2023

- Det har vært avholdt fire grendemøter på Utvorda, Jøssund, Vik og Lauvsnes, pluss et møte med grendelaget på Hasvåg.
- Næringslivsmøte på Havbruksparken.
- Ungdomsmøte på Zanzibar.
- Møte med integreringsklassen
- Møter med alle trinn (tredelt) på Lauvsnes skole
- Barnehagen på Lauvsnes
- Oppvekstsenteret på Utvorda (elever bosatt på Utvorda som går på Statland var invitert)
- Det har vært møte på Nordgårdsstua med godt voksne beboere

Alle møtene bortsett fra møte med integreringsklassen og på Hasvåg har vært ledet av innleid kompetanse fra Hilmar AS. Astrid Skogseth og Einar Bjerkem sørget for gode prosesser.

Til sammen har opp mot 30 prosent av kommunens befolkning deltatt og sagt sin mening.

4. Overordna og andre føringer

Når vi driver med kommunal planlegging, er vi klar over at vi er en del av en større helhet. Flatanger er ikke en stat i staten eller en egen «øy». Kommunens disposisjoner i alle ting er, og skal være, i tråd med lover og regler.

Denne samfunnsplanen skal bære preg av de føringene vi får fra overordnede myndigheter, flatangerbefolkningens sunne fornuft, kommunepolitikernes skjønn og administrasjonens faglige kompetanse.

Viktige overordnede føringer er blant annet veilederen til kommuneplanprosessen, som igjen bygger på kravet i plan- og bygningsloven om at det skal lages en samfunnsdel til kommuneplanen. Fra sentralt hold kommer det retningslinjer og forventninger til planlegging, forvaltning og distriktpolitikk for å nevne noe. Se i kildeoversikten for detaljer.

Høringssvarene fra planprogrammet er også brukt flittig i arbeidet.

4.1. Bærekraftmålene

Når vi lager en langsiktig plan for framtida i Flatanger, skal vi tenke bærekraft i alt vi gjør. Bærekraftmålene skal være et godt redskap, ikke tomme ord. Det er hver enkelt av oss som må ta ansvar for å få målene gjennomført, men myndighetene har et særlig ansvar. Bærekraftmålene er bestemt av en rekke land i verden i samarbeid, og alle kommuner i Norge skal bruke disse i sin planlegging og sin drift. Og det er ikke komplisert – enkelt sagt er bærekraftmålene sunn fornuft pakka inn i et «offisielt språk». Hvis vi pakker dem ut ser vi at målene sier at ingen skal sulte, folk skal få utdanning, folk skal behandles rettferdig, kloden skal leve lenge – og vi må samarbeide for å få det til. Det er både lett og vanskelig på samme gang. Vi i Flatanger skal gjøre vår del av jobben. Vi kan ikke si at hva vi gjør i vårt lille lokalsamfunn ikke betyr noe. Verden er full av små og store lokalsamfunn, og alle må ta sin del av ansvaret.

«FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030» (FN-sambandet, fn.no).

4.2. Om bærekraftmålenes tre dimensjoner

For å skape en bærekraftig utvikling, ser man på bærekraftmålenes tre dimensjoner som presenteres av FN og brukes av mange:

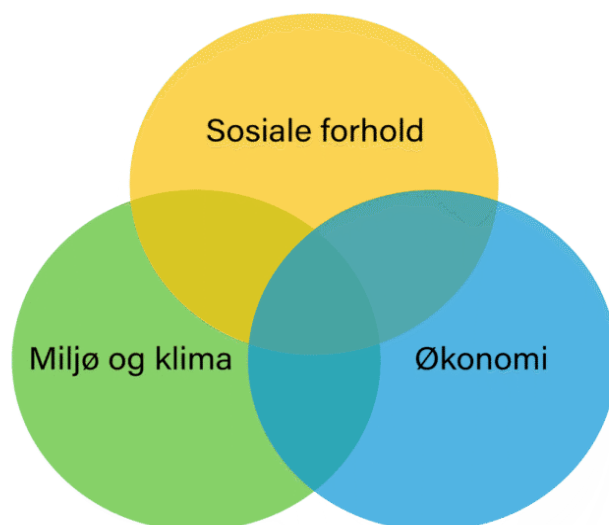
1. Sosiale forhold
2. Økonomi
3. Klima og miljø

Vi velger å dele opp denne planen etter samme prinsipp, og så vil leseren se at de tre perspektivene går over i hverandre, og at plasseringen av enkelte strategier like gjerne kunne vært under en annen overskrift uten at det har noen betydning reint praktisk.

Sosiale forhold: Den sosiale delen av bærekraftig utvikling handler om å sikre at alle mennesker får et godt og rettferdig grunnlag for et anstendig liv
(kilde: fn.no, fhi.no)

Økonomi: Den økonomiske dimensjonen av bærekraftig utvikling handler om å sikre økonomisk trygghet for mennesker og samfunn

Klima og miljø: Verden står i økende grad overfor en klimakrise som følge av menneskeskapte klimagassutslipp, først og fremst på grunn av brenning av olje, kull og gass. En annen miljøkrise, som henger sammen med klimakrisen, er tapet av verdens naturmangfold.
(Kilde: fn.no)

Kilde: fn.no

5. Slik leser du denne planen – og slik skal vi bruke den

Planen er delt opp etter den tredelingen som nevnt i forrige kapittel, og i tillegg er det en del om kommunen som organisasjon og en arealstrategi.

Strategiene som er ramset opp under de enkelte delmålene, skal legges til grunn for daglig drift i kommunen. Når årsbudsjettet – eller kall det kommende års handlingsplan – skal settes opp, brukes disse strategiene for å prioritere tiltak, følge langsiktige mål, og oppnå bærekraftig utvikling i Flatanger kommune i et langsiktig perspektiv.

5.1. Begrepet utenforskap – vanskelig å bruke

Enkelte ord har gått inn i dagligtalen uten at vi har en felles definisjon av hva det betyr. Det er helt avgjørende å ha gode definisjoner av ord og uttrykk som igjen ligger til grunn for tiltak som blir satt inn på samfunnsnivå.

Begrepet «utenforskap» blir mye brukt, og hverdagsdefinisjonen er ikke god. Det sies ofte at utenforskap er å stå utenfor arbeidsliv og utdanning. Og i samme setningen kan man slenge på et tall på hvor mange man mener «føler på utenforskap». Dette er ikke et brukbart grunnlag for tiltak. For å si det kort er «utenforskap» et begrep som brukes på grupper med lav tilknytning til samfunnet. Det er svært problematisk å bruke det på individnivå uten å intervjuer den enkelte. En person kan være en tydelig deltaker i samfunnslivet selv om vedkommende er utenfor jobb og skole. Og omvendt. Slike begreper som brukes på gruppenivå og som dessuten er veldig omtrentlig behandlet i ulike offentlige dokumenter, egner seg dårlig i en samfunnsplan. Det viser seg at forfattere av rapporter bruker ulike eller uklare definisjoner av begrepet, og i tillegg drar gruppebegrepet ned på individnivå. Det snakkes om sosial utenforskap, økonomisk utenforskap, og utenforskap reint generelt. Når det i tillegg snakkes om «følelsen av utenforskap» blir begrepet krevende å bruke. Så vi dropper det – selv om det kreves at vi forholder oss til det og setter inn tiltak for å motvirke det. Det er vanskelig å ha tiltak for å motvirke et uklart problem. Så vi velger mer håndfaste begreper i denne planen.

6. Hovedmål: Hverdag i Flatanger – et godt liv for alle

Sosial bærekraft. Bærekraftsmål: 1,2,3,4, 5, 6, 10,11, 12, 13, 16

Vi er stolte av: I Flatanger har vi en rekke frivillige organisasjoner som gjør mye for trivsel og aktivitet i kommunen. Det er stor aktivitet blant annet i grendene, hallen, familiebadning og seniordans for å nevne noe. Biblioteket er et viktig møtested i hverdagen for mange, det samme gjelder Frivilligsentralen. Vi har Fysakturer årlig der mange deltar, og blant annet lyssatt sti opp til Storfjellet på Lauvsnes.

Kommunen har godt utbygde offentlige tjenester med generelt god kvalitet. Arbeidsledigheten i Flatanger er lav.

Tilbringertjenesten er bærebjelken i kollektivtilbudet, og gjør at innbyggerne våre kommer seg til og fra knutepunkt for buss på Sjøåsen.

Utfordringsbilde:

Flatanger er en kommune der rundt 1100 innbyggere bor spredt, og nærmeste by er en drøy time unna. Tilbudene på fritiden varierer fra år til år, selv om noen tilbud ligger fast.

Barnebefolkningen er såpass liten at det er krevende å dekke alle behov/interesser når det gjelder fritidsaktiviteter.

Andelen eldre øker i årene framover, og det gir både mye ressurser i form av pensjonister med kompetanse og erfaring i samfunnet, og også et økt antall innbyggere med behov for kommunale tjenester i hverdagen.

Spredt befolkning så godt som uten intern offentlig transport, kan føre til at folk som ikke kjører egen bil, blir ensomme og utenfor det sosiale livet i kommunen. Mennesker som av ulike grunner ikke kan kjøre bil, blir lett isolert i spredtbygde Flatanger. De som ikke bor sentralt, har utfordringer med å komme seg til butikk, lege og andre offentlige kontorer. Det store problemet vil for mange likevel være at de ikke kommer seg til sosiale møteplasser.

Mellom 20 og 30 prosent av befolkningen i Flatanger (samme andel, ikke de samme menneskene nødvendigvis):

- Har fedme
- Melder om at de er nedfor eller deprimerte i ulik grad
- Er ensomme

Kilde: Oversikt over folkehelsestilstand i Flatanger, 06.06. 2022

Dette er en stor folkehelseutfordring som vi som samfunn kan og må gjøre noe med.

9,5 prosent av innbyggerne i Flatanger bor i husholdninger som har vedvarende lavinntekt, og ligger med det tydelig over fylkesgjennomsnittet. Andel barn som lever i lavinntekts-hushold er på linje med fylket – 7.7 prosent (kilde: Bærekraftsrapport Flatanger 2024). Det er «strekk i laget» med hensyn til inntekt. Forskjellen mellom folk er økende. Det samme gjelder mellom kvinner

og menn. Lønnsforskjellen er i tillegg større i Flatanger enn i resten av fylket (Bærekraftrapporten 2024).

Mellom 20 og 25 prosent av ungdommene våre har ikke fullført videregående skole når det sjekkes etter 5-6 år. Dette er noe dårligere enn snittet i fylket.

I Flatanger er det, som i alle andre kommuner, en del mennesker som av ulike grunner står utenfor fellesskapet. Det kan bunne i for eksempel at man står utenfor arbeidsliv og utdanning, eller at man ikke har språklig eller kulturell tilknytning til samfunnet man bor i. Folk kan føle at de står utenfor samfunnet, selv om de for eksempel går på skole eller er i jobb. Og omvendt – du er ikke automatisk utenfor samfunnet selv om du er utenfor arbeidsliv og utdanning. Noen føler at de lever utenfor samfunnet og at normene og reglene dermed ikke gjelder dem. For den enkelte påvirker det livet i stor grad. På gruppenivå kan dette bli et samfunnsproblem.

Flatanger mangler en overordnet plan/strategi for trafikksikkerhet.

Framtidsbilde (hva ønsker vi skal skje):

Innbyggerne i Flatanger skal ha gode liv og bli rettferdig behandlet av kommunen.

Et av prinsippene bak FNs bærekraftsmål er at ingen skal utelates - «Leaving no one behind». Det prinsippet er også et viktig prinsipp i Flatanger.

Det skal være godt å bo og leve i Flatanger. Alle skal ha mulighet til et meningsfullt liv på fritid og i arbeid uavhengig av alder og funksjon. Alle i Flatanger skal føle at de tilhører samfunnet, og ikke står utenfor. Det er viktig for både samfunnet og den enkelte. Barnehage og skole skal være av høy kvalitet. Barn og unge i Flatanger skal ha de beste muligheter for å utnytte sitt fulle potensiale.

Alle skal verdsettes for den de er, og ha mulighet til å benytte tilbudene i kommunen. Selv om Flatanger er en spredtbygd kommune der alle bor med kort vei til naturen, er det mange som trenger tilrettelegging for å kunne komme seg ut på tur og i aktivitet.

De som bor i Flatanger, skal ha likeverdige muligheter uansett bakgrunn og utgangspunkt. Diskriminering og forskjellsbehandling skal bli fremmedord i vår kommune. Det være seg kjønnsdiskriminering, diskriminering på bakgrunn av funksjon, etnisitet, alder eller annet.

Alle i Flatanger skal ha tilgang til et bredt kulturtilbud – vi skal ha et kulturelt mangfold i kommunen. Kulturminner gir stolthet og tilhørighet, og bør fram i lyset. Dette inkluderer også samiske kulturminner.

Det må settes fokus på å gjøre trening, gåturer og friluftsliv tilgjengelig for dem som i dag av ulike grunner ikke benytter seg av mulighetene som finnes. Det bør være et mål at alle skal kunne gå eller sykle seg en tur ute – stikkordet er universell utforming. Dette vil være både gode folkehelseiltak og på sikt også påvirke behovet for helsetjenester positivt. Forebyggende tiltak må være et satsingsområde. Flatanger skal i tillegg ha et godt helsetilbud som tar vare på både psykisk og fysisk helse – både kommunale helsetjenester og ambulansetjeneste.

Det må legges til rette for at alle har råd til å delta på aktiviteter som skjer i kommunen, slik at lave inntekter ikke blir et hinder for deltakelse hverken for gammel eller ung. Andelen fattige i kommunen bør ned, og barn i fattige familier skal kunne delta i aktiviteter på linje med andre barn.

I Flatanger jobbes det med ulike tiltak for å sikre innbyggerne en verdig alderdom. Det skal legges til rette for at innbyggerne skal kunne bo hjemme så lenge det er forsvarlig, samt at kommunen sikrer tilgang på andre varierte boformer og tjenester.

Kommunens innbyggere bør ha tilgang til intern offentlig transport, særlig gjelder dette de som ikke kan kjøre selv (unge og andre uten førerkort). Det skal satses på trafikksikkerhet.

6.1. Delmål: Alle i Flatanger skal ha god livskvalitet

Alle i Flatanger skal ha mulighet til å utfolde seg, og leve et godt og aktivt liv uansett livssituasjon. Livet i kommunen skal være interessant både i arbeidstid og fritid, slik at mennesker i alle aldre og med ulike funksjonsnivå, trives med å bo her, og har mulighet til å delta i et inkluderende, varmt og moderne samfunn. I Flatanger skal ingen stå utenfor samfunnet.

6.1.1. Strategier

- a. Alle tjenester (inkludert skole og barnehage) barn og unge møter i oppveksten, skal være gode. De skal møtes med kvalitet, respekt og omsorg i alle ledd, slik at de får utnyttet sitt potensiale.
- b. Barn og unge skal få god utdanning, og det er et mål at fullføringsgrad i videregående skole ikke er lavere enn snittet i fylket.
- c. Tiltak for å opprettholde og styrke innbyggernes fysiske og psykiske helse bør prioriteres.
- d. Alle barn og unge skal ha et godt tilbud på fritiden, og det bør legges opp til at alle kan finne noe som passer for dem.
- e. Det skal være lett tilgang til oversikt over alle mulige støtteordninger (nasjonalt/regionalt/lokalt) som indirekte kan bidra til en bedre hverdag for alle via lokale lag og foreninger.
- f. Kultur og fritidstilbud i regi av Flatanger kommune skal ha god kvalitet og være tilgjengelig for alle. Det skal legges til rette for at barn og unge får delta i et bredt kulturliv, med et stort spekter av kulturuttrykk.
- g. Biblioteket skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til

disposisjon for alle som bor i kommunen. Biblioteket skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt (jfr. Bibliotekloven).

- h. Kulturminner skal registreres, og noen viktige kulturminner skal tas vare på, inkludert samiske. Innbyggerne skal få kunnskap om kommunens historie, og stolthet til heimplassen sin, gjennom de minnene forfedrene har lagt igjen i landskapet.
- i. Brukere med lovkrav skal ha et tilbud som gir et meningsfylt liv.
- j. Flatanger kommune skal legge til rette for at flest mulig som har kapasitet til å være i arbeid, skal få mulighet til det.
- k. Frivilligsentralen skal opprettholdes.
- l. Idrettshallen, treningssenter og svømmehallen bør være tilgjengelig så mye som mulig.
- m. Flatanger satser på god voksenopplæring for alle som har rett til det, og skal løpende vurdere å tilby det til andre som ønsker det.
- n. Dårlig økonomi skal ikke være et hinder for å delta i det som skjer i kommunen. Dette er særlig viktig for barn. Det skal legges til rette for at alle barn og unge har anledning til å delta på fritidstilbud uavhengig av familiens situasjon.
- o. I Flatanger bør alle ha en møteplass der de føler de hører hjemme.
- p. Mennesker skal behandles likeverdig uavhengig av kjønn, etnisitet, funksjonsevne eller annet.

6.2. Delmål: Flatanger skal være gode på folkehelsearbeid

Det skal legges til rette for at alle i Flatanger kan holde seg i form både fysisk og psykisk. Det er viktig at alle har mulighet til å ta vare på egen helse. Det er en rød tråd i denne planen å følge opp en hovedstrategi for FNs bærekraftsmål: «Ingen skal utelates – Leaving no one behind».

Samfunnsplanlegging skal brukes blant annet for å utjevne forskjeller (Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027). Dette er ikke minst viktig for å oppnå det nasjonale målet om utjamning av sosiale helseforskjeller. Fedme og ensomhet er blant problemene mange i Flatanger sliter med, og som Flatanger skal jobbe med å redusere i årene som kommer. HUNT4 70+ poengterer at halvparten av hjemmeboende som klarer seg selv har god fysisk funksjon. Det bør være et mål å hjelpe alle eldre til å opprettholde god fysisk funksjon så lenge som mulig. Dette vil både opprettholde god helse og redusere press på kommunale tjenester.

«Folkehelsearbeid er samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot helsetrusler, og arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen.» (kilde:Regjeringen.no)

Flatanger skal være et trafikkikkert samfunn.

6.2.1. Strategier

- a. Alle innbyggere skal kunne være fysisk aktive ut fra sine forutsetninger. Terskelen skal være lav for å komme i aktivitet. Dette bør det legges til rette for, gjerne i et samarbeid mellom lag/foreninger og det offentlige.
- b. Det skal være gode og varige tilbud om aktivitetstiltak overfor innbyggere over 70 år. Dette innebærer både fysisk aktivitet og sosiale møteplasser.
- c. Det bør være universelt utformede stier/turveier i alle grender. Det oppfordres til å lage sammenhengende gangstier eller liknende i sentrumsområder.
- d. Flatanger bør ha gode lokaliteter for trening, og ha disse åpne så mye som mulig.

- e. Flatanger skal ha et godt lavterskeltilbud om helsetjenester lokalt, og kapasiteten må være tilstrekkelig for å møte befolkningens behov. Sårbare personer i alle aldre skal følges opp på et tidlig tidspunkt, og på en god måte.¹
- f. Forebyggende folkehelsearbeid skal prioriteres.
- g. Flatanger kommune skal bidra til å redusere ensomhet i befolkningen.
- h. Flatanger skal være et trafikksikkert samfunn med nullvisjon – vi skal ha som mål å ikke ha noen omkomne eller skadde i trafikken.
- i. Flest mulig bør ha anledning til å gå eller sykle trygt til jobb, skole og andre aktiviteter (jfr. nasjonal sykkelstrategi og nasjonal gåstrategi)
- j. Ved opprettelse av nye boligområder, skal gangområder og omgivelsene ellers planlegges med tanke på universell utforming og trafikksikkerhet.

6.3. Delmål: Flatanger skal ha god infrastruktur og offentlig transport

Alle i Flatanger skal kunne forflytte seg innad i kommunen og ut og inn av kommunen på en effektiv og miljømessig god måte. De som ikke kan kjøre bil selv har et særlig behov for offentlig transport.

6.3.1. Strategier

- a. Offentlig transport tur/retur Sjøåsen opprettholdes minst på dagens nivå.
- b. Det bør opprettes intern offentlig transport i hele kommunen, slik at alle som ikke kan kjøre bil selv, kan bevege seg også innenfor kommunens grenser. Dette vil også være et miljøtiltak. Kommunen bør være pådriver overfor eksterne instanser.
- c. Kommunen skal jobbe for at veien Sitter – Lauvsnes blir etablert, for å få etablert veiutløsning mellom Jøssund – Osen, og ellers for at et godt veinett opprettholdes.

¹ Dette punktet favner, sammen med 9.1.1.f, «plan for psykisk helsevern»

7. Hovedmål: Flatanger skal være i front i næringsutvikling - samfunnet skal være attraktivt for alle

Økonomisk bærekraft

Bærekraftsmål: 1,3,4,5, 8,9, 10,11, 12,14,15,17

Vi er stolte av: Mange unge voksne flytter til Flatanger og slår seg ned her. Næringslivet, med tyngden i havbruk, har gjennom de siste årene vært i god vekst og skapt mange arbeidsplasser i kommunen, og gitt kommunen store inntekter. Kommunen har solide bedrifter, egen lokalavis, restauranter, og et næringsliv som er opptatt av å være en viktig del av lokalsamfunnet. Havbruksnæringa har vokst seg stor i kommunen, og blant andre har gode og solide lokale næringsaktører utgjort en stor forskjell i utviklingen av kommunen i en årrekke.

Kommuneøkonomien er god (2023), og befolkningstallet er stabilt.

Utfordringsbilde: Næringslivet i Flatanger er sårbart blant annet fordi mye er bygget opp rundt den samme næringa. Eventuelle endringer innen havbruk vil få ringvirkninger for store deler av næringslivet i kommunen. Regjeringa skriver i sin distriktsmelding (Meld.St.27, 2022-2023) at «en forutsetning for vidare vekst i havbruksnæringa er at veksten er berekraftig».

Tilflyttere kan føle seg ensomme, og særlig de som kommer hit uten at de har familienettverk her. Det er viktig at alle kjenner at de har et miljø og et nettverk utenom arbeidstiden. Dette er en av flere utfordringer rundt rekruttering både til privat og offentlig sektor. De fleste år er utflyttinga større enn innflyttinga. Det er en god del unge voksne som flytter inn, samtidig som mange flytter ut.

Rekruttering er en av de store utfordringene i Flatanger – både for privat og offentlig sektor. Å finne folk til ledige stillinger og å klare å beholde disse er et viktig mål i årene framover. Det vil være en sentral oppgave å gjøre flatangersamfunnet attraktivt å bo i over lang tid, og i alle faser av livet.

I tillegg til å ha et attraktivt og moderne sentrum og gode tilbud på fritida, er det viktig med god barnehagedekning. Unge barnefamilier som kommer hit trenger barnehageplass når som helst på året, og dette er et behov som kommunen i dag til tider kan ha vanskelig for å dekke.

Boligsituasjonen er krevende. Folk som kommer til kommunen for å jobbe strever med å få seg en plass å bo. Dette gjelder særlig på Lauvsnes, men det er generelt få boliger ute til salgs. Leiemarkedet er også stramt, der innflyttere, ungdom som skal flytte for seg selv, flyktninger og andre raskt fyller ledige boliger som gjøres kjent.

Framtidsbilde (hva ønsker vi skal skje):

Innbyggerne i Flatanger skal føle økonomisk trygghet.

Flatanger skal være et moderne kystsamfunn som har alt et moderne bygdesamfunn fram mot 2034 må ha. Sentrum bør framstå moderne og inviterende. Grendene bør ha ressurser til å opprettholde gode lokale frivillige aktiviteter. Kommunen skal følge med i tida, og være et førstevalg for folk som ser etter et sted å jobbe og leve gode liv. God barnehagedekning og god kvalitet i skole og barnehage er viktig for rekrutteringen. Det samme er hva hverdagen utenfor arbeidstida tilbyr av muligheter.

Arkitektur og det visuelle inntrykket er viktig. Regjeringen skriver i «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027» at «Større vekt på arkitektonisk kvalitet i utforming av bygg og utearealer kan gi mer funksjonelle løsninger som bidrar til økt bærekraft, verdiskaping og trivsel. I dialogen mellom kommuner og utbyggere er det et viktig tema hvordan arkitekturen kan bidra til gode bomiljøer, folkehelse, og at klima- og miljømålene nås». Det skal legges vekt på det visuelle i utviklingen av Flatanger, særlig i sentrumsområdene.

Flatanger må ha nok hus til folk. Både eldre som ønsker enklere og mer sentrale leiligheter, unge voksne som kommer til kommunen, og andre på boligjakt, sliter med at det er mangel på boliger i kommunen. Dette krever en gjennomtenkt strategi for boligbygging, for å sikre boligtilbud nå og for framtida. På dette feltet må det tenkes raskt, klokt og ikke minst langsiktig for å sikre at særlig tomter i Lauvsnes sentrum prioriteres for bygging av boliger for fastboende.

Det skal være fokus på framtidretta næringsutvikling der det legges til rette for både nye næringer og utvikling av dem vi har. Næringslivet var i medvirkningsmøtet våren 2023 opptatt av samhandling mellom aktører og grender for å skape utvikling, og at lokal kapital er viktig for å skape arbeidsplasser. Det ble også pekt på at Næringsforum er en viktig faktor for dette. Næringslivet i Flatanger peker også på at det er sammenheng mellom gode tilbud innen barnehage, skole og eldreomsorg, og hvor attraktiv Flatanger er som bosted og arbeidsplass. Alle disse tingene må henge sammen og ha god kvalitet om vi skal ha fortsatt vekst i næringslivet i kommunen. Havbruksnæringa, som er hovednæringa i Flatanger og gir mange arbeidsplasser og store verdier til kommunen, er opptatt av være bærekraftig og å skape arbeidsplasser. Næringslivet og kommunen skal dra dette lasset sammen for å opprettholde et godt, bærekraftig og moderne kystsamfunn.

7.1. Delmål: Flatanger skal ha et variert og moderne næringsliv i pakt med naturen

Det skal legges til rette for et næringsliv i vekst, og en videre utvikling av et variert næringsliv. Arbeidslivet skal være inkluderende. Det skal legges til rette for at mennesker med ulike utfordringer får jobb i Flatanger.

7.1.1. Strategier

- a. Flatanger kommune skal bidra til å styrke verdiskapingen i kommunen ved å jobbe aktivt for å gjøre kommunen attraktiv for næringslivet. Kontakten med næringslivet skal være god.
- b. Flatanger kommune bør bidra til å legge til rette for kunnskapsbedrifter.
- c. Flatanger ønsker en stor bredde i næringslivet. Gründere og andre med ideer skal møte en kompetent kommune som kan gi gode råd og veiledning.
- d. Fiskerinæringa og havbruksnæringa i Flatanger bør styrkes og videreutvikles. Blant annet bør man se nærmere på havnefasilitetene.
- e. Kommunen skal ha gode arbeidsplasser for de som trenger tilrettelagt arbeid.
- f. Nødvendige kommunale avklaringer og saksbehandling knyttet til næringsutvikling skal ha en høy prioritet.
- g. Kommunen skal i sin 1. og 2. -linje i næringsarbeid tilby god kompetanse som bør være knyttet til et bredt sammensatt kompetansemiljø.
- h. Bruk av kommunens naturressurser i næringsammenheng skal skje på en bærekraftig måte.
- i. Flatanger kommune skal hensynta lokale tjenester og lokal verdiskapning ved anskaffelser, når dette er økonomisk bærekraftig.

7.2. Delmål: Flatanger skal klare å fylle ledige stillinger i både privat og offentlig sektor

Rekruttering til ledige jobber blir en stadig større utfordring. Dette er et landsdekkende problem, særlig i enkelte yrker. Flatanger skal klare å rekruttere kvalifisert arbeidskraft til alle ledige stillinger i både privat og offentlig sektor.

7.2.1. Strategier

- a. Flatanger kommune skal samarbeide med - og lytte til - næringslivet for å bistå best mulig med å legge til rette for rekruttering i privat næringsliv.
- b. Flatanger kommunes sysselsettingspolitikk skal ha en gjennomtenkt strategi for rekruttering til jobber i kommunal sektor i kommunen. Kommunen skal være konkurransedyktig og fleksibel for å rekruttere og beholde ansatte.
- c. Kommunen vil søke samarbeid med næringslivet for å finne felles løsninger for å beholde arbeidskraften som er i kommunen.
- d. Det er viktig med god barnehagedekning. Varierende barnekull krever fleksibel bruk av ressursene. Det er viktig å se på befolkningsframskrivingen når det skal planlegges langsiktig. Pr i dag (2024) viser framskrivinga et snitt på 50 barn mellom 1 og 5 år, i årene fra 2028 og framover.

7.3. Delmål: Attraktivt og moderne sentrum – sentrumsplan

Lauvsnes skal være et moderne sentrum som gjør et visuelt godt inntrykk på de som kommer dit. Sentrum skal være kommunens attraktive salgsplakat for rekruttering, inngi trygghet for de som trenger bistand i hverdagen, ha plasser for rekreasjon med tilgang til natur, hav og sentrum i ett. Lauvsnes skal også være et attraktivt og naturlig møtested for alle, og et godt sted å bo. Sentrum skal i størst mulig grad være preget av fast bosetting framfor fritidsboliger. Det skal være rom for nye, ikke arealkrevende, næringer.²

7.3.1. Strategier

- a. Framtidig utbygging og utvikling skal være gjennomtenkt og helhetlig, der målet er universell utforming og et moderne, attraktivt og innbydende kommunesenter.
- b. Det skal legges stor vekt på det visuelle, og det brukes god kompetanse på å finne gode og varige løsninger som passer inn i et helhetlig bilde av et moderne sentrum.
- c. Lauvsnes skal ha gode møteplasser ute og inne, med minst en parkmessig møteplass for alle i sentrum.
- d. Alle innbyggere i Flatanger – om de har bodd her hele livet eller er innflyttere – skal føle seg velkomne i sentrum. Lauvsnes skal møte behovene til alle uavhengig av alder og bakgrunn.
- e. Det skal legges vekt på tilgjengelighet i utviklingen av Lauvsnes sentrum. Når det settes i verk tiltak utendørs, bør det kreves at alle har anledning til å bevege seg i området (Universell utforming).
- f. Boliger for eldre må planlegges nøye. Arealene for sentrale bygninger er begrenset og må utnyttes med stor kløkt, særlig med hensyn til det store antallet «eldste eldre» kommunen har om få år.
- g. Nye boliger forbeholdt eldre skal forvaltes av kommunen. Slik vil det sikres at leilighetene ikke selges til hvem som helst på det åpne markedet.

² Kapitlene 7.3 og 7.5 utgjør deler av grunnlaget for sentrumsplan for Lauvsnes. Skisseplan for Lauvsnes sentrum foreligger som vedlegg og er også en del av et pågående arbeid med sentrumsplanlegging.

7.4. Delmål: Bygdesentrene – hjertet i bygda

Grendene er viktige for de som bor der. Grendelagene er viktige kontaktpunkt mot kommunen. Møtesteder og aktiviteter er sentralt for å opprettholde levende grender.

7.4.1. Strategier

- a. Grendene skal være gode lokalsamfunn i kommunen, og grendelagene er viktige samfunnsutviklere. Det bør være godt å bo i hele kommunen, og grendelagene bør ha en viktig rolle i å legge til rette for det.
- b. Grendelagens arbeid lokalt kan støttes av kommunen, og det utarbeides retningslinjer for denne støtten slik at den blir rettferdig blant annet med hensyn til folketall i grendene. Det forutsettes at grendelagene til sammen skal dekke alle geografiske områder av kommunen. Dette oppfordres lagene til å avklare seg imellom. Grendehusene er delvis kommunale. Gjennom økonomisk støtte til grendelagene, minst på dagens nivå bør de private grendehusene også hensyntas.
- c. Ledelsen i grendelagene inviteres årlig til en felles strategisk samtale med kommunens administrasjon. Dette for å sørge for likeverdig behandling av alle deler av kommunen, og for å sikre at alle grendelag kjenner hverandre, kan få ideer av hverandre, og blir kjent med hvilke eksterne midler som kan omsøkes for å få gjennomført tiltak. Kommunen vil bistå med å skaffe en oversikt over eksterne midler det kan søkes på.
- d. Kommunale veier og asfaltering. Når kommunale veier og plasser asfalteres, må det utøves samarbeid med grendelag og lag/foreninger for å finne gode samarbeidsløsninger der det ferdes mye folk, syklist, rullestolbrukere o.l.

7.5. Delmål: Boligpolitikk – folk må ha et sted å bo

Det legges til rette for tilstrekkelig boligbygging som oppfyller de lokale behovene i Flatanger. Boligpolitikken bør bidra til gode og varierte boligtilbud og bomiljøer for alle, lfr Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027.³⁴

7.5.1. Strategier

- a. Det bør være tilgang på et antall kommunale boliger. Dette skal kun være midlertidig bosetting, i utgangspunktet i maksimum tre år. Kommunale boliger skal prioriteres til vanskeligstilte på boligmarkedet, som definert i «Boligsosialloven». Samme grupper skal få tilpasset bistand ved behov (lovfestet). Andre prioriterte grupper til å få leie boligene er egne ansatte i rekrutteringssammenheng, og deretter øvrig befolkning.
- b. Ved nybygg oppfordres det til å vurdere å installere alternativ varmekilde som gir mulighet for oppvarming og matlaging i boligen ved langvarig strømbrudd. Ved bygging av leilighetsbygg bør det vurderes om det finnes/kan utvikles fellesløsninger med hensyn til dette.
- c. Det skal være mulig med spredt boligbygging i Flatanger kommune. Dette gjelder særlig for bygging for fastboende.
- d. Det bør være tilgjengelige tomter for boliger til enhver tid. Kommunen har et særlig ansvar for å framskaffe dette i pressområder.
- e. Det skal være streng holdning i forhold til å omdisponere bolig til fritidsbolig.
- f. Sentrumsområder skal fortrinnsvis forbeholdes bolig og næringsbebyggelse.
- g. Kommunen bør ha et nært samarbeid med Husbanken og eventuelle andre aktører.

³ Dette delmålet med strategier tar inn i seg det som tidligere var «Boligpolitisk plan» i Flatanger.

⁴ Kapitlene 7.3 og 7.5 utgjør deler av grunnlaget for sentrumsplan for Lauvsnes. Skisseplan for Lauvsnes sentrum foreligger som vedlegg og er også en del av et pågående arbeid med sentrumsplanlegging.

8. Hovedmål: Klima og natur - Flatanger skal være en klimasmart kommune – og god til å ta vare på naturmangfold

Klima- og miljømessig bærekraft

Bærekraftsmål: 3, 6, 7, 11, 12, 13, 14, 15,

Vi er stolte av: Vi har fantastiske naturområder både til lands og til vanns. Det er flotte turmuligheter, strender, fjell, øyer og skog i Flatanger. Naturen i kommunen har det meste – den er allsidig og mangfoldig. Strandrydding er gjennomført gjennom en årrekke, kommunen har gjort tiltak med blant annet elbilladere og solcellepanel, og folk er flinke til å sortere og kaste ting på gjenbrukstorget til MNA. Den ytre skjærgården er godt ivaretatt med blant annet beiting på mange øyer, og strenge bestemmelser i planverket.

Fra grendemøtene:

Sitat: «Vi har fantastiske naturområder, hvorav noe fortsatt er uberørt»

Sitat: «Vi er stolte av søppelanlegget vårt. Det er enkelt å få sortert og levert søpla vår.»

Sitat: «Hjemmetjenesten har elbiler»

Sitat: «Vi har naturlekeplass!»

Utfordringsbilde:

Kommunen har et høyt klimagassutslipp pr innbygger, og rundt 60 prosent av alt klimagassutslippet i kommunen kommer fra sjøfart i 2022 (Kommunens faktadokument/Trondelagitall.no). En del av dette kommer fra passerende trafikk. Tallene bør ses nærmere på for å plassere hvor ansvaret for utslippene ligger.

Klimagassutslippene varierer noe fra år til år. I forhold til 2009, som er det året kommunens klima- og energiplan ble laget, var tallet for 2021 høyere og tallet for 2022 var lavere enn det var i 2009. I 2009 ble det brukt et annet tallgrunnlag for planleggingen. Tilsynelatende er det sett bort fra sjøfart, og totaltallet er derfor markant lavere i 2009. Trøndelag i tall har derimot med disse tallene for hele tidslinjen, og i det ligger en utfordring til å se nærmere på utslipp fra sjøfart i kommunen.

Resultater av klimakrisen rammer også Flatanger. «Havet og lufta blir varmere, økosystemer blir ødelagt, og det blir mer ekstremvær.» (FN-Sambandet, fn.no). Dette har betydning for mange deler av livet i kommunen. Det er viktig med hensyn til plassering av bygninger, beredskap for hendelser osv.

Med ujevne mellomrom er det uvær litt over det dagligdagse. Flatangersamfunnet håndterer dette godt. Flatanger er bygget for vind og vær. Befolkningen forholder seg ganske rolig og fornuftig til det. Samtidig vil været bli mer voldsomt, og ekstremvær vil komme oftere. Derfor er det viktig at kommunen stadig er beredt, og tar høyde for dette i både arealplanlegging og samfunnsplanlegging.

Nedbygging av areal er en utfordring i hele landet. Utbygging i strandsonen er i utgangspunktet ikke tillatt, men det kan gis tillatelse til dette i kommuner som Flatanger fordi vi er ansett som en kommune med mindre press på arealene. Flatanger er en kommune i utvikling, og med det kommer et pågående press på ressursene i kommunen. Særlig har hyttebygging ført til bygging i strandsonen. I Flatanger kommunes planstrategi 2020-2024 s. 9 står det: «I hovedsak er det følgende aktiviteter som i de siste år har lagt press på urørt natur: Hyttebygging, vindkraft og havbruksnæring».

Det at det er hyttebygging og ikke helårsboliger som preger utbygginga i strandsonen i kommunen er også en del av bakteppet når flere i grendemøtene spiller inn at hyttebygging bør begrenses eller konsentreres. Flertallet av fritidsboliger i Flatanger ligger innenfor 100-metersgrensen, mens flertallet av bolighus ligger utenfor denne (Kommuneplanens faktadokument). Både fastboende og ferieboere skal trives i Flatanger, og det er viktig at de fastboende ikke stenges ute fra strandsonen på grunn av hytteutbygging.

Det er viktig at arealene i kommunen forvaltes med sikte på at det skal bo og leve folk her i all framtid. De tiltakene vi gjør nå, gjelder også for dem som skal bo her i framtida. «Utbygging bør konsentreres til etablerte byggeområder. Arealer til bolig-, sentrums- og næringsutvikling bør prioriteres foran arealer til fritidsboliger.» (Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen).

Framtidsbilde:

Noen svar fra grendemøtene på spørsmålet om «Hva kan vi gjøre» under overskrifta «et bærekraftig samfunn»:

«Strengere vern av dyrka og dyrkbar jord. Bekke- og elvedeltaer må bevares.»

«Kommunale utleieboliger for å forhindre pendling.»

«vern av skjærgården og strandsonen.»

«Kommunale geiter.»

«Bosetting på øyene – tilsyn og vern.»

«Enøk på nye bygg – energieffektivt»

Det har kommet innspill i grendemøtene om å legge til rette for næringsliv blant annet med hensyn til arealbehov. Samtidig har det også kommet innspill om å ta vare på naturen, naturmangfoldet og 100-meter-sonen.

Flatanger skal ta sin del av ansvaret for å hindre klimakrise og tap av naturmangfold.

Mye av Flatangers identitet og næringsliv er knyttet til naturen både på land og sjø. Derfor er det internasjonale målet om å ta vare på natur og jobbe for et godt klima også en naturlig målsetting for Flatanger – til både klodens og Flatangers beste.

Det bør undersøkes hvor stor andel av klimagassutslippet fra sjøfarten som kan knyttes til Flatangers næringsliv. På den måten får vi både adressert hvem som er ansvarlig for det utslippet

som vi ikke får gjort noe med, og samtidig har vi et godt vurderingsgrunnlag for hvilke tiltak kommunen eller næringslivet selv bør foreta seg både i eksisterende næringsliv og ved ny næringsutvikling til sjøs. Det bør i tillegg settes inn tiltak for å redusere det totale CO2-utslippet fra kommunen.

I Flatanger tar vi vare på naturmangfoldet, og utbygging skjer etter gode faglige prosesser for å ta best mulig vare på naturen. Kommunen skal ha en ansvarlig holdning til å ødelegge natur og være gode på klimatiltak. Den ytre skjærgården skal fortsatt beskyttes godt.

Kommunen skal bidra til å legge til rette for langsiktig næringsutvikling, og ved behov for arealer skal det legges vekt på å ikke ødelegge viktige naturverdier, verne om 100-metersonen og områder som brukes som turområder/er viktige friluftsområder. Områder som skal tas i bruk må utredes godt faglig før vedtak om nedbygging fattes. I Flatanger bør næringsutvikling og befolkningens trivsel og bruk av naturen ikke være motsatser.

Hyttebygging bør skje som fortetting i allerede utbygde områder. Flere av de oppmøtte på grendemøtene våren 2023 mente at det bør prioriteres å legge opp til boliger for fastboende framfor ytterligere fritidsbebyggelse:

«I "sentrum" ønsker vi å ha fastboende og ikke feriehus (ungdommene som byr på husa, må gi seg pga prisen)»

Framtidsbilde 2034: *«Vi har satt tak på hyttebygginga»*

«Boplikt i sentrum, og hus som er egnet til bolighus.»

«Trenger: boliger som ungdom kan kjøpe og ikke er til feriehus.»

Dette er selvsagt ikke noe demokratisk måling så vi vet ikke hvor mange som ønsker dette, men det er et signal som passer godt sammen med de tallene vi har for utbygging, særlig i strandsonen. Sett under ett bygger det opp under et mål om konsentrert hyttebygging, mindre hyttebygging i strandsonen, og at sentrumsnære tomter i størst mulig grad forbeholdes fastboende.

Flatanger er blant de kommunene i landet med størst frihet med hensyn til bygging i strandsonen. Vi hører til «sone 3», og det heter blant annet at «I områder uten press vil det være enklere for kommunene å gi tillatelse til å bygge enn i områder der presset er stort» (Kommunal- og distriktsdepartementet 2021). Flatanger skal fortsette å ta utgangspunkt i disse retningslinjene, og samtidig være bevisst på at utgangspunktet er at det er byggeforbud i strandsonen. I sone 3 har kommunene litt større handlingsrom enn de to strengere sonene.

I «Kommunerapport Flatanger» som er laget i 2023 av Respons Analyse for Trøndelag fylkeskommune, pekes det på at innbyggerne ikke ønsker at friluftsområder skal bygges ned, og at «ny utvikling (boliger, næringer osv.) er bærekraftig og har minimal innvirkning på miljøet.»

(Kommunerapport Flatanger 2023, oppsummering). I samme rapport pekes det også på en skepsis i befolkningen til å bygge mange flere hytter.

I mange sammenhenger sies det at kommunen skal være framoverlent. I klima og miljøsammenheng er det framoverlent å ta grep for å dempe utslipp og begrense nedbygging av natur.

Effekten av ekstremvær må også tas med i vurderingene.

Reinbeitenæringa skal ivaretas, og næringa skal involveres tidlig i arealsaker og andre saker som påvirker reinbeitenæringa. Kommunen er bevisst på sin konsultasjonsplikt, jfr Samelovens §4.4.

8.1. Delmål: Flatanger skal være et klima – miljø- og naturvennlig samfunn

Det legges til rette for å sikre naturmangfold og sunne økosystemer på land og i vann. Klimautslipp skal minimaliseres, og støy og luftforurensning skal fortsatt være på et lavt nivå.⁵

8.1.1. Strategier

- a. Flatanger skal være gode til å ivareta naturmangfoldet, samtidig som det legges til rette for god næringsutvikling i kommunen. Dette bør ikke være motsetninger ved god planlegging og god utnyttelse av de mulighetene som finnes i kommunen.
- b. Flatanger skal fortsette å være robust i møte med klimaendringer, og bygging og tiltak skal gjennomføres på en framtidsrettet måte slik at økende ekstremvær får færrest mulig konsekvenser.
- c. Naturen skal være fri for forsøpling. Både fastboende, ferieboende og turister har ansvar for å holde kommunen rein, både på strender, parkeringsplasser, langs vei og andre steder i kommunen. Alle bør oppfordres til å ferdes uten å sette større spor enn nødvendig i naturen. Flatanger kommune skal fortsette å være en viktig medspiller i årlige strandryddeaksjoner.
- d. Det bør være enkelt å velge klimasmarte løsninger for næringslivet, det offentlige og for privatpersoner. Muligheten for slike løsninger bør undersøkes når tiltak skal iverksettes.
- e. Deler av næringslivet i Flatanger er i spiss med hensyn til å ha miljøvennlig drift. Dette bør være et av kommunens kjennemerker også i framtida. Flatangers næringsliv oppfordres til å fortsette å ha fokus på å drive på en måte som tar hensyn til natur og miljø.
- f. Kommunen skal delta i samarbeidsprosjekter som Bærekraftnettverket og annet som kan bidra til at kommunen blir stadig bedre med hensyn til klima/miljø/naturforvaltning.
- g. Det skal kartlegges hvor stor del av klimagassutslippene fra sjøfart som kommer fra Flatanger og hvor mye som kommer fra passerende trafikk. Deretter bør det vurderes om det er behov for tiltak lokalt, og det må gis innspill til relevante myndigheter for å få nedgang i utslipp fra passerende sjøtrafikk.

⁵ Satsing på kollektivtrafikk er også et klimatiltak. Omtalt i kapittel 6.3

- h. Kommunen må ta sin del av CO2-reduksjonen, jfr. klimaloven fra 2017. Flatanger bør ha fokus på infrastruktur og å tilrettelegge når nye energiformer skal tas i bruk i den maritime næringen.
- i. Landbruk står bak 27 prosent av utslippene, og det bør kartlegges hva som reellt ligger bak disse tallene, og hvilke tiltak som deretter kan settes i verk.
- j. Alle bedrifter oppfordres til å se på sine utslipp og redusere disse hvis mulig.
- k. Flatanger kommune skal fortsette å iverksette klimatiltak i sin drift.

8.2. Delmål: Flatanger skal ha klok arealforvaltning

Allmenhetens interesser skal stå sterkt. Naturen skal være tilgjengelig for allmenheten, og ved utbygging i strandsonen bør fast bosetting og næringsliv ha høyere prioritet enn fritidsbebyggelse.

8.2.1. Strategier

- a. Ved planlagte tiltak i reinbeiteområder, skal relevante instanser/myndigheter konsulteres slik det er pålagt.
- b. Hyttebygging skal som hovedregel skje i allerede etablerte hyttefelt. Flatanger har store tomtereserver for fritidsboliger, gjennom god dialog med grunneiere kan det være mulig å omregulere noen av disse reguleringsplanene, der fokuset kan være å redusere antall tomter som ikke er aktuelle, men at grunneierne også kan sitte igjen med gode tomter som kan realiseres.
- c. Kommunen skal ha en jordvernpolitikk i tråd med gjeldende lovgiving. Innenfor kommunens ansvarsområde være støttespiller for landbruksnæringa.
- d. Utbygging av industriområder/næringsareal til arealkrevende næring bør skje på en skånsom måte, og det må gjøres faglige gode vurderinger før tiltak tillates. Flatanger har en gjeldende arealplan som hensyntar biologiske næringer, som ofte krever stor avstand fra samme produksjon. Dette er særlig viktig for produksjoner i sjø og tilknyttet sjø.
- e. Ved bygging i strandsonen skal det legges en differensiert strandsoneforvaltning til grunn, avhengig av de konkrete strandsonekvalitetene i området.
- f. Øyene er en stor del av Flatanger, fortsatt bruk av gras/beiteressursene utgjør stor betydning for miljø og kulturlandskap. Flatanger kommune bør bidra aktivt til innbyggere som velger å bo øyene. Dette kan være tilskudd til vedlikehold av kaier eller lignende.

9. Hovedmål: Kommunal drift - kommunale tjenester til innbyggernes beste

Bærekraftmål: Kommunen som organisasjon skal ha alle bærekraftmålene med seg i arbeidet til innbyggernes beste.

Alle ansatte skal jobbe ut fra det felles verdigrunnlaget for kommunen som kan oppsummeres slik: tydelighet, respekt, lojalitet, samhandling og service.

Dette er vi stolte av:

Flatanger har gode kommunale tjenester i alle sektorer, og vedtak om god grunnbemanning i helse- og oppvekstsektoren. De som jobber i kommunen, har drøyt 1100 fastboende oppdragsgivere, pluss feriefolk og hytteboere. De jobber for alles beste, og går på jobb hver dag for å sørge for å levere gode og lovpålagte tjenester.

Utfordringsbilde:

Presset på kommunale tjenester vil øke i årene framover, befolkningssammensetningen er i endring ved at den eldste gruppa blir større. Spredt bosetting er et av de gode kjennetegnene på Flatanger. Dette er samtidig med på å forsterke virkningen av at befolkningen i økende grad vil trenge kommunale tjenester innenfor helsefeltet. Et stort antall hytter der eierne har krav på tjenester når de er i kommunen, kan ytterligere øke presset på de kommunale helsetjenestene.

Samtidig er det krevende å rekruttere til en del stillinger. Dette kan bli utfordrende i alle sektorer, og i ytterste konsekvens påvirke kvaliteten på tjenestene hvis kommunen ikke klarer å fylle stillingene.

Kommuneøkonomien er god i øyeblikket. Omfanget av ekstraordinære inntekter i framtida er uviss. Det er i skrivende stund (februar 2024) ikke avklart hvordan endringene i inntektssystemet vil slå ut for Flatanger. Dette arbeidet pågår.

Kommunen henger etter på digitalisering. Digitalisering og IT-drift er områder der Flatanger kommune ikke har egne ansatte. IT-tjenester blir kjøpt fra Namsos kommune, og ut over det har kommunen lite utviklingsarbeid innen digitalisering.

Det er utfordrende å sørge for løpende informasjon ut til innbyggerne. Det gis ut et papirhefte seks ganger i året, og ellers går informasjon via egen nettside og Facebook. Det er ikke avsatt egen ressurs til informasjonsarbeid.

Det systematiske kvalitetsarbeidet og internkontrollarbeidet må forbedres.

De tidvis store barnekullene (varierer mye fra år til år) i kommunen presser barnehagetjenesten, særlig opp mot rekruttering av ansatte. Det er krevende å fylle stillingene med kompetent personale. Barnetallet vil sannsynligvis stabilisere seg på et noe lavere nivå enn i dag fra ca 2028, ifølge SSBs middelprognose, med ti på hvert kull.

Framtidsbilde:

Flatanger kommune vil møte utfordringene med kloke grep. Alle mennesker i kommunen har ressurser, uavhengig av alder. I Flatanger anses eldre på lik linje med alle andre - som mennesker med ulike ressurser som lokalsamfunnet kan nyte godt av. Samtidig er det utvilsomt slik at med økende alder kommer større behov for kommunale tjenester. Flatanger kommune skal legge godt til rette for at alle skal få de tjenestene de trenger og har krav på. Et viktig tiltak er å ha en godt gjennomtenkt utbygging av boliger for eldre sentralt på Lauvsnes, og at dette blir forbeholdt eldre i uoverskuelig framtid.

Alle kommunale sektorer skal til enhver tid sørge for å ha best mulige forhold for effektiv og god drift. Det kan dreie seg om hvilke typer kompetanse som brukes til ulike tjenester, gode ansettelsesprosesser, og å være villig til endring når det trengs til innbyggernes beste. Innbyggerne skal bli rettferdig og respektfullt behandlet av kommunen.

Rekrutteringsutfordringen er viktig for kommunen. Det bør anses som et kommunalt ansvar å sikre tilgang på boligområder særlig sentralt på Lauvsnes.⁶ Det vil trolig være avgjørende for samfunnsutviklingen at det finnes attraktive, sentrale og tilgjengelige boliger for folk som får jobb i kommunen og skal ha et sted å bo for kortere eller lengre tid. Det er viktig at det legges opp til at disse boligene ikke blir ferieleiligheter, men er tilgjengelig for de som kommer hit for å bo her.⁷

Informasjonsarbeidet i kommunen skal være bra, slik at innbyggerne holdes informert om det som skjer. De som ikke er digitale skal også få informasjon.

Kommunen skal opp på et akseptabelt nivå når det gjelder digitalisering, og det er viktig å holde tritt med utviklingen innen dette feltet.

Det er behov for egen ressurs til å jobbe med kvalitetssikring og internkontroll.

Kommunale eiendommer/boliger, veier og andre installasjoner bør vedlikeholdes på et godt nivå. Kommunen bør også ta sitt ansvar for å bidra til å tilrettelegge for et sentralt møtested utendørs på Lauvsnes (torg, hjertet i kommunen)⁸. Dette er viktig særlig siden det er svært lite areal å spille på.

⁶ 7.5.1.d

⁷ Rekruttering er behandlet i kapittel 7.2

⁸ 7.3.1.e

Innenfor kulturfeltet bør kommunens innbyggere fortsatt få tjenester som går ut over de lovpålagte. Dette er viktig både med hensyn til rekruttering, innbyggernes gode liv, folkehelse – og rett og slett å ha et moderne samfunn der alle har det bra.

Kommunens befolkning skal være trygg ved store uforutsette hendelser som krever særlig innsats av kommunen. Vi skal fortsatt ha en robust befolkning, og det skal jobbes løpende med å være beredt på kriser som oppstår.

9.1. Delmål: Gode kommunale tjenester – kommunen som organisasjon

Flatanger kommune skal levere gode tjenester til sin befolkning, og sikre at innbyggerne får de tjenestene de har krav på. Innbyggerne er kommunens oppdragsgivere. Det skal jobbes for et godt arbeidsmiljø slik at de ansatte ønsker å bli i jobben.

9.1.1. Strategier

- a. Et felles og ensartet system for kvalitetssikring og internkontroll for alle deler av kommunen må på plass så tidlig som mulig i planperioden tilpasset kommunens størrelse og behov. Dette skal være tilgjengelig for hele kommuneorganisasjonen.
- b. Ansatte i Flatanger kommune skal være respektfull og serviceinnstilt i møte med befolkningen. Alle kommunens ansatte er kommunens ansikt utad.
- c. Kommunen har i mange tilfeller ansvaret for å sørge for befolkningens rettssikkerhet i ulike saker, og denne oppgaven skal kommunen ta på alvor.
- d. Behov i befolkningen skal møtes med tilstrekkelig kompetanse. Organisasjonen skal gjøre nøye vurderinger så kommunen bruker ressursene der det er størst behov.
- e. Kommuneorganisasjonen skal ha gode rutiner, gode holdninger, god arbeidsmoral og fleksibilitet.
- f. Kommunen skal legge til rette for at innbyggerne har tilgang til grunnleggende, helhetlige og forsvarlige tjenester, og av god kvalitet. Lovpålagte tjenester skal til enhver tid gis til dem som har krav og behov for det.⁹
- g. Lovpålagte råd og utvalg skal til enhver tid være på plass.
- h. Intern og ekstern informasjon og kommunikasjon er nødvendig for effektiv drift av kommunen. Det bør legges vekt på å informere via kanaler som er tilpasset ulike aldersgrupper.
- i. Lovpålagte tjenester skal prioriteres framfor å øke kvaliteten i tjenester ut over lovkrav.

⁹ Dette punktet favner, sammen med 6.2.1.e, «plan for psykisk helsevern»

- j. Når det gjelder digitalisering må vi ha så god kompetanse i organisasjonen at vi kan utnytte tidligere utprøvde digitaliseringsmuligheter på beste måte. Dette vil bidra til økt kvalitet i tjenester, samt økt effektivisering i driften.
- k. Kommunale eiendommer/boliger, veier og andre installasjoner skal vedlikeholdes på et godt nivå.

9.2. Delmål: Beredskap

Planverket innen beredskap skal være oppdatert. Kommunen som beredskapsorganisasjon skal være godt drillet til enhver tid for å møte alle slags situasjoner, uavhengig av om det skyldes ustabile politiske forhold, klimaendringer, ulykker eller hva som helst annet.

9.2.1. Strategier

- a. Overordnet planverket innen beredskap skal holdes oppdatert.
- b. Nødvendig beredskapsplanverk i avdelingene skal være oppdatert.
- c. Planverk innen beredskap skal samles og være tilgjengelig for kommunens ledelse.
- d. Vi må bli mindre sårbare ved bortfall av kommunikasjon. Dette omhandler bl.a:
 - a. Arbeide for å få etablert ny veilutløsning mellom Lauvsnes-Sitter og Jøssund-Osen.
 - b. Arbeide for å minske muligheten for bortfall av el-forskyning.
 - c. Arbeide for bedre mobildekning i alle deler av kommunen, samt at denne blir mer robust også ved f.eks. strømbortfall.
 - d. Arbeide for å få etablert høyhastighets bredbåndløsning for alle fastboende.
 - e. Ta i bruk nye løsninger som blir tilgjengelige for å redusere denne sårbarheten.

10. Arealstrategi

Arealstrategien for Flatanger kommune står utførlig beskrevet i kommuneplanens arealdel. Når denne rulleres, rulleres automatisk arealstrategien. Som overordnede føringer vil Flatanger trekke fram at vi har en streng holdning med hensyn til tiltak i ytre skjærgård. Sårbare naturverdier ivaretas. Vi har en relativt åpen arealplan der områder undersøkes når tiltak søkes iverksatt. På den måten vil vi hente fram mest mulig oppdatert kunnskapsgrunnlag som sikrer bærekraften på den beste måten. Dette vil etter vår mening føre til en streng og målrettet arealforvaltning der sårbare naturtyper ivaretas på en best mulig måte.

Arealbruk er omtalt flere steder i planen. Disse delene av samfunnsplanen er å anse som en del av arealstrategien.

11. Kilder

FHI (2020): Sosialt bærekraftige lokalsamfunn, Tema for folkehelseprofilene 2020, PowerPoint.

Flatanger kommune (2014): Boligpolitisk plan 2015-2018

Flatanger kommune (2009): Klima- og energiplan 2009-2019

Flatanger kommune (2022): Oversikt over folkehelsestatus i Flatanger

Flatanger kommune (2020): Planstrategi 2020-2024

Flatanger kommune (2023): Summarisk rapport. Innspill til kommuneplanens samfunnsdel.

Flatanger kommune (2024): Faktadokument

Folkehelseinstituttet 2024: Folkehelseprofil for Flatanger 2024

Helse- og omsorgsdepartementet: «Sammen om aktive liv» - handlingsplan for fysisk aktivitet 2020-2029

HUNT 2021: Rapport eldreomsorg HUNT4 70+, Flatanger kommune

INAQ 2023: Arealbehov i Lauvsnes sentrum,

Kommunal- og distriktsdepartementet: Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet (boligsosialloven), 2022

Kommunal- og distriktsdepartementet 20. juni 2023: Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027

Kommunal- og distriktsdepartementet 2021: Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet: Alle trenger et trygt hjem. Nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken (2021-2024)

Trøndelag fylkeskommune: Trondelagital.no

Respons Analyse 2023: Kommunerapport Flatanger

Miljøverndepartementet: Veileder Kommuneplanprosessen – samfunnsdelen – handlingsdelen

PricewaterhouseCoopers (PwC) 2024: Bærekraftrapport Flatanger kommune 2024

Meld. St. 27 (2022–2023): Eit godt liv i heile Noreg – distriktspolitikk for framtida